

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 6Co/128/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4112241948
Dátum vydania rozhodnutia: 25. 09. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ingrid Doležajová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2019:4112241948.3

Uznesenie

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Ingrid Doležajovej a sudkýň JUDr. Dagmar Podhorcovej a JUDr. Marty Polyákovej, v právnej veci žalobcov: 1. Y. K. T., nar. X.X.XXXX, C. XX, W., 2. U. T., nar. XX.X.XXXX, Y. XXXX, obaja zast. Petruška & partners, s.r.o., so sídlom Nitra, Kupecká 18, proti žalovaným: X/E. N., A. XX, XXXXX, N., W., zast. E., Mojmírovce, 3. Y. V., Y. XXXX, 4. T. Y. Y., Y. XXXX, zast.: JUDr. Dagmar Danóciovou, advokátkou v Nitre, Hodálová 2, 5. Y. Y., Y. XXXX, 6. Y. T., P. T. 6, U., 7. Y. E. H., S. XX, W., 8. Y. M. T., H. XX, W., 9. X. F., S. E. XX, A., 10. K. X. Y., R. XX, W., 11. K. Y. I., L. Y. 2, F., 12. K. Y. R., F. XXXX/X, W., 13. E. L., nar. XX.XX.XXXX, V. XX, CH-XXXX A. AG, U., XX. S. L., A. XX, F., 15. R. L., A. XX, F., 16. M. L., A. XX, F., aj zástupca žalovaného v 15 rade, 17. Y. T., L. XXX, 18. U. V. a manželka Q. V., 19. T. L. a manžel K. L., XX. R. V., XX. Y. V., XX. Y. V., 23. R. V., XX. Y. M., žalovaní v 18.-24. rade zastúpení Slovenským pozemkovým fondom, Búdkova cesta 36, Bratislava, o určenie vlastníckeho práva, o odvolaní žalobcov v 1. a 2. rade proti rozsudku Okresného súdu Nitra zo dňa 05.09.2017 č. k. 25C/379/2012-530, takto

rozhodol:

I. V konaní sa p o k r a č u j e s dedičmi po žalovanom v 14. rade S. L., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX: S. L., nar. XX.XX.XXXX, bytom F., F. XXXX/XX a L. L., nar. XX.XX.XXXX, bytom U. F., XX Q. Z. L., L. on L., SS XX WL X..

II. Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobcov, ktorou sa domáhali určenia, že nehnuteľnosť v kat. úz. Y., zapísaná na LV č. XXXX ako parc. č. XXXX/X - orná pôda o výmere XXXX m2 patrí do dedičstva po poručiteľovi Y. T., zomr. XX.XX.XXXX v podiele 1-ice a do dedičstva po poručiteľke A. T., rod. N., zomr. XX.XX.XXXX v podiele 1-ice. Žalovaným priznal plnú náhradu trov konania.

2. V odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na to, že žalobcovia v žalobe dôvodili, že nehnuteľnosť nadobudli ich právni predchodcovia na základe výmeru, do roku XXXX ju užívali, následne odovzdali do družstva a od roku XXXX mali nehnuteľnosť v užívaní a prenajímali ju družstvu PD Y., ktoré im za to platilo nájom. Pôvodne bola nehnuteľnosť evidovaná v PKN vložke č. XX, následne na LV č. XXXX kat. úz. Y., ako parc. č. XXXX a XXXX, obe o výmere vyše X ha, pričom je možné, že žalovaní, prípadne ich právni predchodcovia boli vlastníckymi časťami z pôvodných parcel, avšak nesprávne boli na základe ROEP-u zapísaní do LV č. XXXX, kde sú evidovaní v podieloch väčších ako celok. Podiely žalovaných predstavujú XXX/XXX - ín, a teda nie sú evidovaní ako vlastníci celých pôvodných parc. č. XXXX a XXXX, preto sa domáhajú vlastníctva v tej časti nehnuteľnosti, ktorá nie je vo vlastníctve žalovaných, a ktorú dostali výmerom v X/X-ine z pôvodnej parc. č. XXXX, čo je cca XXXX m2. Svoje rozhodnutie právne oprel o ust. § 78 ods. 1, 2 a § 137 CSP, § 70 ods. 1, 2 zák. č. 62/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam, ako i ust. § 123, § 129 ods. 1, § 130 ods. 1, § 132 ods. 1 a § 134 ods. 1 OZ. Dospel k záveru, že žalobcovia mali naliehavý právny záujem na požadovanom

určení, pretože žaloba o určenie vlastníckeho práva je spôsobilým právnym prostriedkom na odstránenie neistoty o skutočných právnych vzťahoch medzi účastníkmi a umožňuje sa ňou dosiahnuť zhoda medzi skutočným právnym stavom a stavom zapísaným v katastri nehnuteľností. V tejto súvislosti poukázal na to, že na LV č. XXXX, kat. úz. Y., register „E“, rozsah evidovaných vlastníkov presahuje 100% a k danému pochybeniu došlo pri spracovaní ROEPU, keď sa zhotoviteľ nevysporiadal s prídelovou listinou právnych predchodcov žalobcov a tomu, čo prídelovej listine predchádzalo sa nezohľadnilo v evidencii nehnuteľností. Ďalej uviedol, že išlo o nútené spoločenstvo v rámci procesného spoločenstva žalovaných, kedy vlastníci sú evidovaní v katastri nehnuteľností, pričom hodnovernosť údajov katastra je záväzná, ak sa nepreukáže opak a ak sa preukáže, že prišlo k zmene vlastníka, alebo zániku fyzickej osoby evidovanej ako vlastníka, nie je možné konať voči nevlastníkovi, resp. neexistujúcej osobe. Zistil, že minimálne žalovaní v 20. a 22. rade zomreli pred podaním žaloby a uznesenie súdu o zámene týchto žalovaných s ich právnymi nástupcami bolo zrušené, pričom v rozhodnutí odvolacieho súdu bolo konštatované, že v čase podania žaloby neboli splnené procesné podmienky, ktoré by odôvodňovali pokračovanie v konaní, keďže išlo o neodstrániteľnú vadu. Argumentoval ďalej, že na strane žalovaných boli aj existujúce fyzické osoby, preto nemohol konanie ako celok zastaviť pre nesplnenie ust. § 61 CSP, z ktorého dôvodu žalobu zamietol pre nesplnenie podmienky účasti všetkých subjektov, ktorí mali byť účastníkmi konania. Zároveň konštatoval, že podstata problému sa nevyriešila, daný stav je neúnosný pre všetkých, ktorí majú tiež právo si žiadať od prenajímateľa to isté nájomné, z ktorého dôvodu všetky strany sporu nemôžu riadne so svojim vlastníctvom nakladať. Rozhodnutie o trovách konania založil na § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP a v spore úspešným žalovaným priznal plnú náhradu trov konania.

3. Proti tomuto rozsudku podali žalobcovia odvolanie, domáhajúc sa ním jeho zrušenia a vrátenia veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Dôvodili, že súd nesprávnym procesným postupom im znemožnil, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie veci a právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej má vadu uvedenú v § 365 ods. 1 písm. b/, d/ CSP. Poukázali na to, že žaloba bola zamietnutá z dôvodu nenaplnenia podmienky účasti všetkých subjektov, ktoré mali byť účastníkmi konania, ktorá skutočnosť nastala v dôsledku jeho uznesenia zo dňa 16.03.2017, kedy bol zamietnutý ich návrh na zmenu účastníkov konania pre nesplnenie procesných podmienok v čase podania žaloby. Argumentovali, že v čase podania žaloby boli na liste vlastníctva vedení neznámi vlastníci - žalovaní v 20. a 22. rade, zastúpení Slovenským pozemkovým fondom a až počas konania bolo preukázané, že nebohý R. V. a Y. V. majú právnych nástupcov, na základe čoho bezodkladne podali návrh na zmenu strán v konaní. Nemali tak a ani nemohli mať vedomosť o tom, že v čase podania žaloby boli vlastními spoluvlastníckeho podielu známi dedičia žalovaných v 20. a 22. rade a preto pri určení žalovaných vychádzali zo záväzných údajov katastra nehnuteľností, postupujúc tak v súlade so zákonom č. XXX/XXXX Z. z., čo podporili poukazom na rozsudok NS SR zo dňa 12.07.2017 sp. zn. 3SŽO 129/2009. Po citácii § 70 ods. 1 a § 71 ods. 1 - 3 zák. č. 162/1995 Z. z. poukázali na materiálnu publicitu katastra nehnuteľností, ktorá je založená na zásade hodnovernosti a následnej záväznosti určených údajov katastra nehnuteľností, kedy v hodnovernosti údajov je vyjadrená dôvera v ich správnosť a záväznosť údajov znamená v podstate viazanosť týmito údajmi. Akcentovali, že zásadný význam materiálnej publicity katastra nehnuteľností spočíva v tom, že hodnovernú záväznú povahu majú nielen kvázi technické údaje, ale predovšetkým údaje o právach k nehnuteľnostiam a to momentom ich zverejnenia a vpísania do listu vlastníctva. Mali za to, že hodnovernosť údajov znamená, že sa každý môže spoliehať na to, že tieto údaje sú pravdivé, možno im veriť a spoliehať sa na ne, v dôsledku čoho žalovaní označili v žalobe na podklade LV č. XXXX pre kat. úz. Y. a následné zistenie, že vlastníci spoluvlastníckeho podielu sú známe osoby, malo za následok „dokázanie opaku“ a vyvrátenie hodnovernosti a záväznosti údajov katastra nehnuteľností. Odvolávajúci sa na nález Ústavného súdu SR I. ÚS 489/2016, ako aj stabilizovanú judikatúru Ústavného súdu, podľa ktorej neoddeliteľnou súčasťou princípov právneho štátu je aj princíp právnej istoty označili napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie vydané na základe viazanosti právnym názorom odvolacieho súdu vyjadreného v jeho rozhodnutí sp. zn. 5Co/142/2015-360 za tak arbitrárne, že zasahuje do samého základu práva občana na spravodlivý súdny proces a odníma im prístup k spravodlivosti. Uzavreli, že ak by žalobca pri podaní vlastníckej žaloby nemohol vychádzať z dôvery v zápis na liste vlastníctva a v žalobe by musel označiť len žijúci vlastníkov, o ktorých v čase podania žaloby nevie, a objektívne takúto informáciu nemá ani kde zistiť, bolo by znemožnené občanom podávať žaloby o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, na ktorých sú ako vlastníci zapísaní neznámi vlastníci, čím by bolo odňaté právo na prístup k spravodlivosti.

4. Žalovaná v 4. rade vo svojom vyjadrení k odvolaniu žalobcov žiadala napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť. Prezentovala názor, že v čase podania žaloby neboli splnené procesné podmienky, pretože žalovaný v 20. rade a žalovaná v 22. rade zomreli pred podaním žaloby a okrem toho má vedomosť o tom, že i žalovaní v 21. a 23. rade Y. V. a R. V. zomreli pred podaním žaloby a majú právnych nástupcov. Tvrdila, že tieto skutočnosti boli žalobcom v čase podania žaloby známe z dôvodov, že na Okresnom súde v Nitre prebiehalo iné konanie pod sp. zn. 8C/57/2008, ktoré bolo právoplatne skončené uznesením zo dňa 28.06.2013 a v tomto konaní boli totožní žalovaní, pričom bolo zistené, že R. V. a Y. V. zomreli. Okrem toho žalobcovia pochádzajú z obce Y., poznajú pôvodných vlastníkov, čo vyplýva z ich výpovedí na pojednávaniach. Navyše na LV č. XXXX, kat. úz. Y. nemohla byť zapísaná zmena u vlastníkov R. V. a Y. V., pretože nehnuteľnosť nebola predmetom dedičského konania, z ktorého dôvodu neobstoja tvrdenia žalobcov uvedené v odvolaní. Poukázala tiež na to, že žalovaní v 20. až 23. rade nie sú nezistení vlastníci, pretože nie sú neznámi, ani miesto ich trvalého pobytu nie je neznáme, keďže ide o osoby, ktorých dátum úmrtia je známy, a sú známi aj ich právni nástupcovia, miesto ich posledného trvalého pobytu, z ktorého dôvodu Slovenský pozemkový fond nemôže nakladať s pozemkami týchto vlastníkov v zmysle § 16 ods. 1 v spojení s § 13 a § 8 zák. č. 180/1995 Z. z.

5. Žalovaná v 6. rade k odvolaniu žalobcov uviedla, že predmetné nehnuteľnosti zdedila po matke T. V.. Tieto má v prenájme družstvo, z ktorých má riadnu nájomnú zmluvu. Preto žiadala, aby odvolanie žalobcov bolo zamietnuté a bol potvrdený pôvodný rozsudok súdu prvej inštancie.

6. Žalovaní v 8. a 9. rade vo svojom vyjadrení označili napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie za správny a žiadali odvolanie žalobcov zamietnuť majúci za to, že akékoľvek iné rozhodnutie vo veci by bolo hrubým a neoprávneným zásahom do ich vlastníckych práv. Mali za to, že aplikovaním tých istých dôvodov a zásad, o ktoré sa v odvolaní opreli žalobcovia, muselo dôjsť i pred príslušnými notárskymi úradmi, resp. súdom potvrdzujúcim právoplatnosť vydaných osvedčení o dedičstve, na základe ktorých boli zapísané ich vlastnícke práva k nehnuteľnostiam. Podľa nimi označených dedičských listín, tak bola jednoznačne potvrdená a podložená ich pozícia pôvodného vlastníka s preukázaním vlastníckych práv k nehnuteľnosti, ako aj to, že v žiadnom prípade ich nie je možné klasifikovať ako nedbalých vlastníkov.

7. Slovenský pozemkový fond, ako zástupca žalovaných v 18. - 24. rade vo svojom písomnom stanovisku k odvolaniu sa stotožnil s napadnutým rozsudkom súdu prvej inštancie a žiadal ho potvrdiť.

8. V priebehu odvolacieho konania žalovaný v 14. rade S. L., nar. XX.XX.XXXX, naposledy bytom F. - W. Y., M. XXXXX/XXA, zomrel dňa XX.XX.XXXX a podľa uznesenia Okresného súdu Bratislava 3 zo dňa 15.10.2018 č. k. 30D/404/2018-235, Dnot 25/2018 jeho dedičmi zo zákona sú dedičia S. L., nar. XX.XX.XXXX a L. L., rod. L. nar. XX.XX.XXXX, ktorí dedičstvo neodmietli, pričom z obsahu uznesenia je zrejmé, že v uvedenom dedičskom konaní sporná nehnuteľnosť v kat. úz. Y., zapísaná na LV č. XXXX ako parc. č. XXXX/X - orná pôda o výmere XXXX m² nebola v tomto dedičskom konaní prejednaná.

9. Podľa § 63 ods. 1 zák. č. 160/2015 Civilný sporový poriadok (ďalej len CSP), ak strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať.

10. V konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve (§ 63 ods. 2 CSP).

11. V danom prípade s ohľadom na stranu procesnej subjektivity žalovaného v 14. rade pred právoplatným skončením tohto konania, ktoré treba považovať za majetkový spor, odvolací súd v intenciách zhoracitovaných zákonných ustanovení rozhodol o pokračovaní v konaní s jeho dedičmi ako univerzálnymi sukcesormi tak, ako je uvedený vo výroku I. tohto rozhodnutia. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje tiež na to, že dedičské konanie po zomr. S. L. bolo skončené zhora označeným uznesením Okresného súdu Bratislava 3 zo dňa 15.10.2018, pričom nehnuteľnosť sporom dotknutá v dedičskom konaní prededená nebola.

12. Prijatím zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len CSP) s účinnosťou od 01. 07. 2016 došlo k zrušeniu zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (§ 473 CSP). Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 CSP ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania

začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona zostávajú zachované. Znamená to, že nová právna úprava dôsledne dodržiava princíp okamžitej aplikability procesnoprávných noriem, a teda sa použije na všetky konania, a to i na konania začaté pred dňom účinnosti Civilného sporového poriadku, s výnimkami z tohto základného pravidla ustanovenými v § 417 ods. 2 CSP.

13. Následne odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379 a § 380 CSP) po zistení, že odvolanie podala v stanovenej lehote strana, v neprospech ktorej bolo rozhodnutie vydané (§ 359 CSP), prejednal odvolanie žalobcov bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

14. Predmetom tohto konania je žaloba žalobcov, ktorou sa domáhali určenia, že do dedičstva po ich poručiteľoch Y. T., zomrelom XX. XX. XXXX a A. T., rod. N., zomrelej XX. XX. XXXX, obaja naposledy bytom Y. č. XXXX patrí nehnuteľnosť v kat. úz. Y., zapísaná na LV č. XXXX ako parcela č. XXXX/X - orná pôda o výmere XXXX m² každému v podiele jednej polovice. Súd prvej inštancie svoje zamietajúce rozhodnutie založil na zistení o nedostatku procesnej podmienky konania s ohľadom na úmrtie žalovaných v 20. a 22. rade pred podaním žaloby, ktorú nebolo možné odstrániť v priebehu konania. Žalobcovia za odvolací dôvod označili nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci im, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Tento vzhladli v uznesení súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, a ktorým bol zamietnutý ich návrh na zmenu účastníkov konania vo vzťahu k žalovaným v 20. a 22. rade. V tomto smere namietali, že v čase podania žaloby pri označení žalovaných vychádzali zo záväzných údajov katastra nehnuteľností, kedy na LV č. XXXX boli žalovaní v 20. a 22. rade evidovaní ako neznámi vlastníci, ktorých zastupoval Slovenský pozemkový fond, pričom nemali možnosť zistiť, že tieto osoby sú mŕtve, a až v priebehu súdneho konania bolo preukázané, že majú právnych nástupcov, na základe čoho podali návrh na zmenu strán v konaní. Pokiaľ ich návrh bol zamietnutý, napadnutý rozsudok označili za arbitrárny, zasahujúci do samého základného práva občana na spravodlivý súdny proces a odnímajúci im prístup k spravodlivosti. Odvolací súd preto prioritne posudzoval naplnenie tohto odvolacieho dôvodu.

15. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacerero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Pojem procesný postup bol vysvetlený vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť, alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednaní veci (to ako súd viedol spor), znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní. Tento pojem nemožno vykladať extenzívne, jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. Postupom súdu teda možno rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu, posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku (napr. Najvyšší súd SR sp. zn. 1Cdo/6/2014, 3Cdo/38/2015, 5Cdo/201/2011, 6Cdo/90/2012).

16. V prejednávaní veci z obsahu spisu vyplýva, že žalobcovia v žalobe za žalovaných v 18. - 24. rade označili fyzické osoby zapísané na LV č. XXXX kat. úz. Y., zastúpené správcou Slovenským pozemkovým fondom Bratislava. Podľa LV č. XXXX tvoriaceho prílohu žaloby, títo žalovaní boli uvedení bez ich osobných údajov a to nasledovne:

- V. U. (ž. Q. r. M., titul nadobudnutia: č.d. XXXX/XXXXPKV/XX pod F C. - Y. Z XXXX/XXXX),
- L. T. (r. V. m. K., titul nadobudnutia: č.d. XXXX/XXXX pod B XXc/PKV/XX, C. - Y. Z XXXX/XXXX),
- V. R. (mal. titul nadobudnutia: č.d. XXXX/XXXX/PKV/XX pod F C. - Y. Z XXXX/XXXX),
- V. Y. (mal., titul nadobudnutia: č.d. XXXX/XXXX/PKV/XX pod F C. - Y. Z XXXX/XXXX),
- V. Y. (mal., titul nadobudnutia: č.d. XXXX/XXXX/PKV/XX pod B/XXf, C. - Y. Z XXXX/XXXX),
- V. R. (mal., titul nadobudnutia: č.d. XXXX/XXXX/PKV/XX pod B/XXg, C. - Y. Z XXXX/XXXX),
- M. Y. (r. Y., titul nadobudnutia: č.d. XXXX/XXXX/PKV/XX pod B/XX, C. - Y. Z XXXX/XXXX).

K týmto vlastníkom je pod poradovým číslom XX vyznačená správa na všetky parcely tohto listu vlastníctva pre správcu Slovenský pozemkový fond Bratislava, Búdkova cesta č. 36. Dňa 05. 11. 2014 žalobcovia podali návrh na pripustenie vstupu do konania namiesto žalovaného v 20. rade R. V., zomrelého XX. XX. XXXX, vstup U. V., bytom Y. č. XXXX a namiesto žalovanej v 22. rade Y. V., zomrelej XX. XX. XXXX, vstup Y. Y., bytom M. W. č. XXX, E. N., bytom M. W. U. č. XX a Y. C., bytom J. č. XXX,

ako ich právnych nástupcov podľa osvedčenia o dedičstve sp. zn. D2505/94, Dnot670/95 zo dňa 11. 04. 1996 a osvedčenia o dedičstve sp. zn. 22D1422/2007, Dnot138/2007 zo dňa 22. 04. 2008. Uznesením zo dňa 13. 11. 2014 č. k. 25C/379/2012-334 súd prvej inštancie pripustil zmenu účastníka konania na strane žalovaného v 20. rade tak, že namiesto doterajšieho R. V. vstupuje do konania ako žalovaný v 20. rade U. V. a zmenu účastníka na strane žalovanej v 22. rade tak, že na miesto Y. V. vstupuje do konania ako žalovaná v 22. rade Y. Y. a tiež pripustil, aby do konania na strane žalovaného pristúpila ako žalovaná v 25. rade E. N. a ako žalovaná v 26. rade Y. C.. Uznesením Krajského súdu v Nitre zo dňa 29. 04. 2016 č. k. 5Co/142/2015-360 bolo predmetné uznesenie súdu prvej inštancie zrušené a vec mu bola vrátená na ďalšie konanie pre jeho nepreskúmateľnosť. Následne súd prvej inštancie uznesením zo dňa 16. 03. 2017 č. k. 25C/379/2012-376 návrh žalobcov na zmenu účastníkov konania zamietol. Dňa 17. 05. 2017 žalobcovia opätovne podali návrh, ktorým žiadali, aby súd pripustil zmenu strany v konaní na strane žalovaného v 20. rade a v 22. rade tak, že namiesto nich do konania vstúpia ich ako v prípade navrhovanej zámene totožní právni nástupcovia alternatívne, aby rozhodol, že pripúšťa, aby do konania pristúpili ako žalovaní U. V., Y. Y., E. N. a Y. C.. Uznesením zo dňa 05. 09. 2017 č. k. 25C/379/2012-527 súd prvej inštancie návrh na zmenu strán v konaní na strane žalovaných zo dňa 17. 05. 2017 zamietol.

17. Podľa § 161 ods. 1 CSP, ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len procesné podmienky). Ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví (ods. 2). Ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý možno odstrániť, súd urobí vhodné opatrenia na jeho odstránenie. Pritom spravidla môže pokračovať v konaní, ale nesmie vydať rozhodnutie, ktorým sa konanie končí. Ak sa nepodarí nedostatok procesnej podmienky odstrániť, súd konanie zastaví (ods. 3).

18. Podľa § 61 CSP procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

19. Ak strana nemá procesnú subjektivitu súd konanie zastaví (§ 62 CSP).

20. Podľa § 7 ods. 1 OZ spôsobilosť fyzickej osoby mať práva a povinnosti vzniká narodením. Túto spôsobilosť má aj počaté dieťa, ak sa narodí živé.

21. Smrťou táto spôsobilosť zanikne. Ak smrť nemožno preukázať predpísaným spôsobom, súd fyzickú osobu vyhlási za mŕtvu, ak zistí jej smrť inak. Za mŕtvu súd vyhlási aj nezvestnú fyzickú osobu, ak so zreteľom na všetky okolnosti možno usúdiť, že už nežije (§ 7 ods. 2 OZ).

22. Zákonom č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách (ďalej len Pozemkový zákon) bol zriadený Slovenský pozemkový fond (ďalej len pozemkový fond), ktorý podľa § 34 ods. 3 spravuje poľnohospodárske nehnuteľnosti vo vlastníctve štátu ustanovené osobitným predpisom a podiely spoločnej nehnuteľnosti vo vlastníctve štátu ustanovené osobitným predpisom, nakladá s pozemkami, ktorých vlastník nie je známy, okrem pozemkov, ktoré sú lesnými pozemkami, ako aj s podielmi spoločnej nehnuteľnosti, ktorých vlastník nie je známy. Podľa § 34 ods. 14 Pozemkového zákona, pozemkový fond za štát a neznámych vlastníkov koná pred súdom vo veciach nehnuteľností uvedených v osobitnom predpise, podielov spoločnej nehnuteľnosti uvedených v osobitnom predpise a pozemkov, ktorých vlastník nie je známy, a to aj vtedy, ak vlastnícke právo štátu a neznámych vlastníkov je sporné; obdobne postupuje správca vo veciach lesných pozemkov vo vlastníctve štátu a lesných pozemkov, ktorých vlastník nie je známy.

23. Podľa § 16 ods. 1 písm. b/ zák. č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom, fond nakladá podľa tohto zákona a podľa osobitných predpisov s pozemkami s nezisteným vlastníkom (§ 13) a podľa ods. 2 tohto ustanovenia, ak je potrebné, fond v konaní pred súdom alebo pred orgánmi verejnej správy zastupuje vlastníkov pozemkov uvedených v ods. 1 písm. b/ a c/; obdobne postupuje správca.

24. K problematike označenia neznámych vlastníkov v žalobách sa vyslovil Najvyšší súd Slovenskej republiky v rozhodnutí zo dňa 15. 04. 2019 sp. zn. 8Cdo/31/2018. Uviedol, že v záujme spriechodnenia procesu usporiadania vlastníckych vzťahov k pozemkom a obnovenia dostatočne hodnoverného spôsobu evidencie práv k nehnuteľnostiam, ktorý sa v tuzemských podmienkach vytratil prakticky v

súvislosti s opustením intabulačného princípu a stratou niekdajšieho významu inštitútu pozemkovej knihy, bol okrem iného ustanovený zákonný mechanizmus nakladania Slovenského pozemkového fondu, jednak s pozemkami, ktorých vlastník je známy, ale ktorého miesto trvalého pobytu alebo sídlo nie je známe (§ 8 ods. 1 písm. c/ zák. č. 180/1995 Z. z.) a tiež s pozemkami, ktorých vlastník nie je známy (§ 8 ods. 1 písm. d/ zák. č. 180/1995 Z. z.). Pre obe takéto kategórie pozemkov zákon zaviedol i legislatívnu skratku „pozemky s nezisteným vlastníkom“ (§ 13 a §16 ods. 1 písm. b/ zák. č. 180/1995 Z. z.), pričom pri takýchto vlastníkoch (resp. pozemkoch), ako aj pri pozemkoch, ktorých vlastníctvo nie je evidované podľa predpisov o katastri nehnuteľností v súbore geodetických informácií a v súbore popisných informácií alebo ak sa nepreukáže inak (§ 16 ods. 1 písm. c/ zák. č. 180/1995 Z. z.) zákon priznáva na to určenej právnickej osobe, ktorou je práve Slovenský pozemkový fond, oprávnenie na zastupovanie vlastníkov v konaniach pred súdmi a inými orgánmi verejnej správy (§ 16 ods. 2 zák. č. 180/1995 Z. z.). Táto právna konštrukcia spôsobovala udržateľnosť označenia Slovenského pozemkového fondu za zástupcu presne označeného (v žalobe prinajmenšom menom a priezviskom identifikovaného), evidovaného vlastníka len u vlastníkov pozemkov spadajúcich do rámca definície ust. § 8 ods. 1 písm. c/ zák. č. 180/1995 Z. z., teda len u tých, u ktorých bolo nepochybné, že existovali, (čo u fyzických osôb znamená, že ešte žili) a znakom ich neznámosti bola neznámosť ich adresy alebo sídla. Takéto označenie, ale naopak nemohlo prichádzať do úvahy u tých vlastníkov, ktorí neboli známi vôbec, spravidla preto, že pôvodný vlastník už neexistoval a nebolo zrejmé, kto bol jeho právnym nástupcom. V opačnom prípade by tak bola pripustená možnosť vykonania súdneho konania a vydania v ňom vecného rozhodnutia aj za neexistencie jednej z podmienok konania a jeho zaťaženia neodstrániteľnou prekážkou, brániacou jeho ďalšiemu pokračovaniu. Je totiž všeobecne známou skutočnosťou, bez potreby dokazovania, tzv. notoriou, že mŕtva fyzická osoba, ani už zaniknutá právnická osoba nemajú spôsobilosť mať práva a povinnosti, s čím je spojený nedostatok ich procesnej subjektivity a pokiaľ takáto skutočnosť tu už bola v čase začatia konania (na rozdiel od úmrtia fyzickej osoby, či zániku právnickej osoby až v priebehu konania), vadu spočívajúcu v snahe o zapojenie takéhoto subjektu do súdneho konania nešlo napraviť žiadnym spôsobom, ale muselo dôjsť v časti dotknutej takouto vadou k zastaveniu konania. Riešením ako tento problém preklenúť sa javilo len druhové pomenovanie označenia účastníka, majúceho byť zastúpeného Slovenským pozemkovým fondom, napr. spôsobom „Neznámy (resp. nezistený) vlastník nehnuteľností ..., zast. Slovenským pozemkovým fondom ...“ alebo „Neznámy (nezistený) právny nástupca ostatného pozemnoknižného vlastníka menom ..., zast. Slovenským pozemkovým fondom, ...“ (porovnaj rozhodnutie NS SR sp. zn. 6Cdo/11/2016). Hoci spôsobilosť „neznámeho“, resp. „nezisteného“ vlastníka byť účastníkom konania je aj pri jeho označení (druhovým pomenovaním) ako: „neznámy, nezistený právny nástupca ostatného pozemnoknižného vlastníka menom ..., zast. Slovenským pozemkovým fondom“, prinajmenšom diskutabilná, keďže nie je preukázané, či vôbec nejaký právny nástupca pôvodného vlastníka existuje, t. j. či je ňou označená existujúca fyzická osoba, zákonodarca mu priznal právnou subjektivitu vytvorením osobitného subjektu „neznámeho“, resp. „nezisteného“ vlastníka, ktorý je vybavený procesnoprávnou subjektivitou, a preto je potrebné sa prikloniť k potrebe žalobu prejednať vecne a meritórne rozhodnúť.

26. V uvedenom rozhodnutí sp. zn. 8Cdo/31/2018 najvyšší súd tiež konštatoval, že potreba zavedenia tohto inštitútu vyplývala najmä zo skutočnosti, že v evidencii vlastníctva nehnuteľností je zapísaných tisíce fyzických osôb, o ktorých možno s istotou tvrdiť, že už nežijú, resp. nie je známe a zistiteľné miesto ich trvalého pobytu, čo spôsobuje problémy pri nakladaní s takýmito nehnuteľnosťami. Zákonodarca preto vytvoril značne neštandardný subjekt „neznámeho“, resp. „nezisteného“ vlastníka, aby takýto subjekt zo zákona zastúpený Slovenským pozemkovým fondom mohol byť sporovou stranou v sporoch vyplývajúcich z vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Tento inštitút je opodstatnený predovšetkým vtedy, keď je v evidencii nehnuteľností zapísaný neznámy, resp. nezistený vlastník a je potrebné usporiadať vlastnícke vzťahy k predmetným nehnuteľnostiam. Cieľom zavedenia tohto špecifického subjektu bolo napomôcť pri evidencii a usporiadaní vlastníckych vzťahov a to aj v súdnych konaniach a týmito špeciálnymi predpismi je tak zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov nezistených vlastníkov a to aj v konaniach pred súdom, aby sa mohol uskutočniť proces, ktorý sa priamo týka práv a oprávnených záujmov neznámych vlastníkov. Slovenský pozemkový fond pri vykonávaní činností zverených mu osobitnými predpismi postupuje vždy vo verejnom záujme a teda aj ustanovenia vymedzujúce rozsah oprávnenia Slovenského pozemkového fondu konať v prípade pozemkov s neznámych vlastníkom je potrebné vykladať s prihliadnutím na verejný záujem, ktorým nepochybne je spravodlivé usporiadanie pozemkového vlastníctva a poskytnutie rovnakej ochrany vlastníckeho práva všetkým vlastníkom pozemkov.

26. Zhora popísané závery, ktoré si odvolací súd osvojil, plne sa s nimi stotožňujúc sa presadia i v preskúmanej veci. Je totiž bezpochyby, že žalobcovia v žalobe za žalovaných označili všetkých spoluvlastníkov sporom dotknutej nehnuteľnosti, evidovaných na LV č. XXXX kat. úz. Y., medzi nimi i žalovaných v 18. - 24. rade, zastúpených ako správcom Slovenským pozemkovým fondom, tvoriacich tzv. nerozlučné procesné spoločenstvo. Až v priebehu konania na základe oznámenia právnej zástupkyne žalovanej v 4. rade zo dňa 07. 04. 2014 bolo zistené, že žalovaní v 20. a 22. rade zomreli a to R. V. dňa XX. XX. XXXX a Y. V. dňa XX. XX. XXXX, t. j. pred podaním žaloby. Táto skutočnosť bola potvrdená dedičskými spismi Okresného súdu Nitra sp. zn. D 2505/94 a 22D 1422/2007, ktoré si súd prvej inštancie pripojil a v nadväznosti na to žalobcovia doplnili žalobu o ich právnych nástupcov, vyplývajúcich z týchto rozhodnutí, ako žalovaných. V tejto súvislosti odvolací súd zdieľa argumentáciu žalobcov, že nemohli mať v čase podania žaloby objektívne vedomosť o tom, že tieto osoby už nežili, a to s ohľadom na ich nedostatočnú identifikáciu na liste vlastníctva, keď okrem ich mena a priezviska žiadne iné údaje neboli v liste vlastníctva ohľadom nich uvedené. Žalobcovia to nemohli zistiť ani z konania vedeného na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 8C/57/2008, keďže neboli stranami sporu a k zastaveniu konania došlo až uznesením zo dňa 28. 06. 2013 č. k. 8C/57/2008-535, v ktorom bolo konštatované úmrtie R. V. a Y. V., t. j. až po podaní žaloby žalobcami. Preukázateľné úmrtie menovaných žalovaných v 20. a 22. rade tak predstavovalo neodstrániteľnú prekážku konania, preto súd prvej inštancie po jej zistení mal voči nim konanie správne zastaviť a nie žalobu zamietnuť. Podstatným ale je, že žalobu zamietol pre nedostatok pasívnej vecnej legitímácie, spočívajúcej v nesplnení podmienky účastníctva v spore všetkých osôb zapísaných na liste vlastníctva, resp. ich právnych nástupcov. Učinil tak napriek tomu, že síce žalobcom poskytol možnosť doplniť okruh strán sporu v súlade s dedičskými rozhodnutiami, z ktorých dedičia po žalovaných v 20. a 22. rade vyplývali, čo i žalobcovia realizovali, avšak následne uznesením zo dňa 05. 09. 2017 č. k. 25C/379/2012-527, ktorým návrh žalobcov na zmenu strán žalovaných zo dňa 17. 05. 2017 zamietol a zároveň nerozhodol i o ich návrhu na pripustenie, aby do konania na strane žalovaných pristúpili U. V., Y. Y., E. N. a Y. C., zabránil tak vecnému posúdeniu nároku uplatnenému žalobcami žalobou. Týmto nesprávnymi procesným postupom sám navodil situáciu neúplnosti okruhu účastníkov konania, čo bolo i dôvodom pre zamietnutie žaloby. V tomto smere je nutné mať na zreteli, že inštitút pristúpenia do konania podľa § 79 CSP a zmena subjektov podľa § 80 CSP sú dva odlišné procesné nástroje, ktorých aplikácia je založená na splnení rozdielnych podmienok. Výrok a odôvodnenie uznesenia súdu prvej inštancie však nedáva žiaden podklad pre záver, že by súd prvej inštancie rozhodol i o návrhu žalobcov na pristúpenie označených subjektov do konania. Pokiaľ teda súd prvej inštancie žalobu zamietol iba z dôvodu nedostatku pasívnej vecnej legitímácie strán sporu, znemožnil tak za danej situácie žalobcom realizovať im patriace procesné práva, čím došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Správny postup pri zistení neodstrániteľnej prekážky konania súdu prvej inštancie tak mal spočívať v bezodkladnom zastavení konania voči osobe, ktorej sa nedostatok podmienok konania týkal a v následnom poskytnutí žalobcom možnosti, aby okruh účastníkov konania doplnili (pri neznámosti nástupcu prinajmenšom jedného zo spoluvlastníkov spôsobom uvedeným vyššie), aby tak vytvoril priestor pre posúdenie nároku uplatneného žalobou vecne a zabránil možnému zamietnutiu žaloby, sledujúcej ustálenie vlastníckej sféry žalobcových právnych predchodcov k času ich smrti vo vzťahu k spornej nehnuteľnosti, pre neúplnosť okruhu všetkých jej spoluvlastníkov, ktorým vlastníctvo svedčí podľa údajov v katastri nehnuteľností.

27. Pre úplnosť odvolací súd dodáva, že úlohou súdu prvej inštancie v súvislosti s pasívnou vecnou legitímáciou strán sporu bude vysporiadať sa i s ďalším tvrdením žalovaných v 4. a 6. rade, uvedených pri ich výsluchoch na pojednávaní, že T. L. (žal. v 19. rade), Y. V. (žal. v 21. rade) a R. V. (žal. v 23. rade) zomreli, po tom, čo žalobcom poskytne prípadnú možnosť doplniť okruh účastníkov aj v tomto smere.

28. Z vyššie uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 289 ods. 1 písm. b/ CSP zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie (§ 391 ods. 1 CSP), v ktorom je súd prvej inštancie viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP). V ďalšom konaní súd prvej inštancie bude postupovať v smere uvedenom odvolacím súdom a následne vo veci opätovne rozhodne. Zároveň rozhodne i o náhrade trov odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

Toto rozhodnutie bolo prijaté odvolacím senátom pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote 2 mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii; ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP); dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP); povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b/ dovolateľom právnická osoba, jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).